

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 221g/2021

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului III pct. 1 din Legea nr. 109 din 27 mai 2016 pentru
modificarea și completarea unor acte legislative
(*răspunderea contravențională pentru încălcarea Regulamentului
cu privire la protecția rețelelor electrice*)

CHIȘINĂU

15 februarie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 21 octombrie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 15 februarie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului III pct. 1 din Legea nr. 109 din 27 mai 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, ridicată de dl avocat Vadim Cravcesco, în interesele Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., în dosarul nr. 4r-223/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători al Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău (format din doamna Maria Negru și domnii Alexandru Spoială și Igor Chiroșca), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 11 aprilie 2019, Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A., redenumită în Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., a depus o cerere la Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, prin care a solicitat tragerea la răspundere contravențională a unor persoane pe baza articolului 163 [*încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice*] din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008.

4. La 30 decembrie 2019, un agent constator din cadrul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică a emis o decizie prin care a stabilit că faptele invocate în cererea menționată *supra* nu întrunesc elementele constitutive ale contravenției prevăzute la articolul 163 din Codul contravențional. În acest sens, agentul constator a notat că simpla încălcare a Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice nu este suficientă pentru aplicarea răspunderii contravenționale pe baza articolului invocat, ci mai trebuie să existe și urmări prejudiciabile.

5. La 28 ianuarie 2020, Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a contestat decizia agentului constatatator în fața Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

6. Printr-o hotărâre din 23 decembrie 2020, Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a respins contestația menționată.

7. Ulterior, Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a contestat cu recurs hotărârea primei instanțe.

8. În cadrul ședinței de judecată din 30 septembrie 2021, dl avocat Vadim Cravcesco a ridicat, în interesele Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., excepția de neconstituționalitate a articolului III pct. 1 din Legea nr. 109 din 27 mai 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

9. Printr-o încheiere din aceeași dată, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

„[...]”

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sunt factorii de bază ai economiei.”

Articolul 24

Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

„(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.
[...]”

Articolul 37

Dreptul la un mediu înconjurător sănătos

„(1) Fiecare om are dreptul la un mediu înconjurător neprimejdios din punct de vedere ecologic pentru viață și sănătate, precum și la produse alimentare și obiecte de uz casnic inofensive.

[...]”

Articolul 126

Economia

„[...]”

(2) Statul trebuie să asigure:

[...]”

b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;

[...]

h) inviolabilitatea investițiilor persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine.”

Articolul 127
Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

[...].”

11. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 163

Încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice

„Încălcarea cerințelor prevăzute în Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice, care a condus la crearea unei pene de curent, la perturbarea funcționării normale a rețelelor electrice, la deteriorarea rețelelor electrice, la provocarea unor avarii, incendii, accidente, având drept urmare punerea în pericol a vieții oamenilor sau cauzarea de daune,

se sancționează cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 30 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 60 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”

[Art. 163 din Codul contravențional în redactarea Legii nr. 109 din 27 mai 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în vigoare din 12 iulie 2016]

Articolul 163

Încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice cu tensiune peste 1000 de volți

„Încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice cu tensiune peste 1000 de volți, aprobat de Guvern, creând pericolul unei pene de curent, o deteriorare a rețelelor electrice sau având drept urmare cauzarea unei daune de altă natură economiei naționale,

se sancționează cu amendă de până la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de până la 100 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.”

[Art. 163 din Codul contravențional în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 109 din 27 mai 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative]

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 109 din 27 mai 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative sunt următoarele:

„[...]

Art. III. – Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3-6, art. 15), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 163 va avea următorul cuprins:

„Articolul 163. Încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice

Încălcarea cerințelor prevăzute în Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice, care a condus la crearea unei pene de curent, la perturbarea funcționării normale a rețelelor electrice, la deteriorarea rețelelor electrice, la provocarea unor avarii, incendii, accidente, având drept urmare punerea în pericol a vieții oamenilor sau cauzarea de daune,

se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 50 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autorul excepției de neconstituționalitate a notat că prin adoptarea Legii nr. 109 din 27 mai 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, articolul 163 [*încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice*] din Codul contravențional a fost formulat într-o redactare nouă, care, de altfel, este imprecisă și neclară. În particular, până la intrarea în vigoare a articolului III pct. 1 din Legea nr. 109 din 27 mai 2016 (12 iulie 2016), contravenția referitoare la încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice era una formală, *i.e.* pentru aplicarea răspunderii contravenționale nu era necesară producerea unor urmări prejudiciabile. În schimb, după intrarea în vigoare a legii în discuție, legislatorul a conferit contravenției respective o natură materială, de rezultat, *i.e.* pentru aplicarea răspunderii contravenționale trebuie să se constate și producerea unor urmări prejudiciabile.

14. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, această concepție este nejustificată, pentru că afectează concurența loială în domeniul economiei, nu asigură inviolabilitatea investițiilor străine, aduce atingere egalității în drepturi a agenților economici care activează în acest domeniu, afectează proprietatea privată, mediul înconjurător și dreptul la viață.

15. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate contravin articolelor 9 alin. (3), 24 alin. (1), 37 alin. (1), 126 alin. (2) literele b) și h) și 127 alin. (1) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 109 din 27 mai 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentantul unei părți în dosarul nr. 4r-223/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul III pct. 1 din Legea nr. 109 din 27 mai 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, conform căruia:

Art. III. – Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3-6, art. 15), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 163 va avea următorul cuprins:

„Articolul 163. Încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice

Încălcarea cerințelor prevăzute în Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice, care a condus la crearea unei pene de curent, la perturbarea funcționării normale a rețelelor electrice, la deteriorarea rețelelor electrice, la provocarea unor avarii, incendii, accidente, având drept urmare punerea în pericol a vieții oamenilor sau cauzarea de daune,

se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 50 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”

20. Potrivit normelor de tehnică legislativă, dispozițiile de modificare și de completare a unui act legislativ se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta. Prin urmare, Curtea a reținut că intervențiile ulterioare de modificare și de completare a acestora trebuie raportate la actul de bază. Pentru facilitarea lecturii prezentei decizii, Curtea se va referi la normele modificatoare (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 27 din 14 septembrie 2021, § 18).

21. Prevederile contestate nu au constituit anterior obiect al controlului constituționalității.

22. În continuare, Curtea reține că o condiție obligatorie pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea punctul 1 din dispozitivul HCC nr. 2 din 9 februarie 2016).

23. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se pretinde că ar fi fost comisă contravenția prevăzută la articolul 163 din

Codul contravențional. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate pot fi aplicate de către instanța în fața căreia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

24. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența a cel puțin unui drept garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 44 din 1 aprilie 2021, § 20; DCC nr. 78 din 3 iunie 2021, § 17).

25. Autorul sesizării susține că prevederile contestate contravin articolelor 9 alin. (3) [*principiile fundamentale privind proprietatea*], 24 alin. (1) [*dreptul la viață și la integritate fizică și psihică*], 37 alin. (1) [*dreptul la un mediu înconjurător sănătos*], 126 alin. (2) literele b) și h) [*economia*] și 127 alin. (1) [*proprietatea*] din Constituție. De asemenea, autorul sesizării a mai afirmat că prevederile contestate ar contraveni și principiului egalității, însă nu a făcut trimitere expresă la articolul 16 din Constituție.

26. Potrivit articolelor 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată.

27. Curtea constată că autorul excepției s-a limitat la invocarea mai multor articole din Constituție (a se vedea *supra* § 25), fără a oferi o explicație corespunzătoare privind modul în care ar putea fi lezate drepturile garantate de aceste articole.

28. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 46 din 1 aprilie 2021, § 17 și jurisprudența citată acolo).

29. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor lor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu (a se vedea HCC nr.12 din 6 aprilie 2021, § 32).

30. Curtea observă că, sub aparența unor critici de neconstituționalitate referitoare la neclaritatea și la imprezibilitatea prevederilor contestate, autorul sesizării își exprimă, de fapt, dezacordul cu opțiunea legislatorului de a reconfigura, prin Legea nr. 109 din 27 mai 2016, elementele constitutive ale contravenției prevăzute la articolul 163 din Codul contravențional.

31. Sub acest aspect, Curtea reiterează că, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție, Parlamentul are competența exclusivă de a reglementa prin lege organică infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora. În virtutea acestei prevederi constituționale, legislatorul este liber să aprecieze, pe lângă pericolul social, în funcție de care urmează să stabilească natura juridică a faptei incriminate, și condițiile răspunderii juridice pentru această faptă (DCC nr. 153 din 19 octombrie 2021, § 29).

32. Totodată, în Hotărârea nr. 10 din 10 mai 2016, Curtea a reținut că prin reglementarea infracțiunilor și a pedepselor în materie penală urmează

a se înțelege și competența legislatorului de a reglementa contravențiile și sancțiunile contravenționale. Legea contravențională conține prevederi care denotă de fapt natura penală a contravențiilor (§ 47). Pornind de la raționamentele invocate în cauza *Ziliberberg v. Moldova* din 1 februarie 2005, Curtea a constatat că caracterul general al legii contravenționale și scopul pedepsei, care este atât de a pedepsi, cât și de a preveni, sunt suficiente pentru a arăta că sunt aplicabile principiile similare celor două legi: contravențională și penală (§ 48).

33. Așadar, reconfigurarea elementelor constitutive ale contravențiilor ține de competența Parlamentului și se bazează pe rațiuni de politică contravențională. Parlamentul posedă, în acest sens, o marjă discreționară.

34. Curtea reține că autorul sesizării nu a demonstrat că prin adoptarea Legii nr. 109 din 27 mai 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative s-ar fi depășit marja discreționară a Parlamentului sau că opțiunea legislatorului de a reconfigura elementele constitutive ale contravenției în discuție ar afecta de o manieră nejustificată drepturile fundamentale ale persoanei.

35. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului III pct. 1 din Legea nr. 109 din 27 mai 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, ridicată de dl avocat Vadim Cravcesco, în interesele Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., în dosarul nr. 4r-223/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 15 februarie 2022
DCC nr. 18
Dosarul nr. 221g/2021